

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ
З ОБМЕЖЕНИМИ
МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ

К. ОЛІФЕР, магістр

М. СИЧОВА, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Сучасна політика держави щодо дітей з обмеженими можливостями – це результат її розвитку протягом останніх 30 років. Значною мірою вона відображає загальні умови життя, а також соціальну та економічну політику в різні періоди часу [1]. Протягом багатьох років політика стосовно питань соціальної підтримки дітей з обмеженими можливостями розвивалася від елементарного догляду у спеціальних закладах до навчання та до реабілітації.

Важливим завданням держави є забезпечення соціальної захищеності дітей з обмеженими можливостями, створення необхідних умов для індивідуального розвитку, реалізації інтелектуального чи творчого потенціалу. Це здійснюється завдяки участі дітей у відповідних державних програмах, розроблених на основі врахування виявлених потреб і регулювання надання соціальної допомоги у передбачених законодавством видах для усунення наявних перешкод. З цією метою держава визначає для дітей з обмеженими можливостями додаткові гарантії для реалізації їхніх прав і законних інтересів, проявляючи при цьому особливу турботу про дітей. Хоча на даний момент ці діти відносяться до найбільш незахищеної категорії населення [2].

Протягом останніх років було розроблено низку документів, згідно з якими державні структури, громадські об'єднання, залучаючи до цього приватні ініціативи, покликані здійснювати заходи, спрямовані не лише на охорону здоров'я і профілактику інвалідності, але й на створення умов для реабілітації, задоволення їх інтересів, інтеграцій у суспільство і професійну діяльність [3]. В Україні протягом тривалого часу сформовано державну систему соціальної підтримки дітей з обмеженими можливостями, яка організаційно розподілилася між Міністерством освіти і науки України, Міністерством охорони здоров'я України, Міністерством соціальної політики України, Міністерством молоді та спорту України. Правові засади щодо задоволення особливих потреб дітей з обмеженими можливостями у соціальному захисті, навчанні, лікуванні, соціальній опіці та громадській діяльності відображені у Законах України:

- «Про освіту» від 23.05.1991 No 1060-XII;
- «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» від 21.11.1992 No 2811-XII;
- «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 No 3808-XII;
- «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні» від 21.03.1991 No 875-XII;

- «Про пенсійне забезпечення» від 05.11.1991 No 1788-XII;
- «Про статус і соціальний захист громадян, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28.02.1991 No 796-XII;
- «Про благодійництво та благодійні організації» від 16.09.1997 No 531/97-ВР;
- «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 No 2998-XII. А також в Основах законодавства України про культуру, в Основах законодавства України про охорону здоров'я [4].

Основні положення соціальної політики держави щодо дітей з обмеженими можливостями визначені у Законі України «Про основи соціальної захищеності інвалідів України», який прийнятий у березні 1991 р. No 875-XII. Даний закон відповідає міжнародним документам та передбачає медичну, соціально-трудова реабілітацію та адаптацію, гарантує здобуття освіти на рівні, що відповідає їх здібностям і можливостям. Законом також передбачаються пільги у наданні житла. Реалізація державної політики у вирішенні проблем дітей з обмеженими можливостями в Україні здійснюється також загальнодержавними і регіональними програмами. Особливе місце серед них займає «Концепція ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів», затверджена постановою Кабінетом Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. No 1545, «Концепція розвитку інклюзивного навчання», затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 1 жовтня 2010 р. No 912. У межах цього питання виконується низка заходів, серед яких необхідно виділити такі:

- Програмно-методичне забезпечення спеціальних (корекційних) освітніх установ (розробка змісту спеціальної освіти, соціально-трудова адаптація, психолого-педагогічної реабілітації дітей з порушенням інтелекту).
- Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів, котрі працюють з дітьми з обмеженими функціональними можливостями (створюються пакети науково-методичних навчальних матеріалів для спеціалістів і батьків для групового та індивідуального навчання дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери у ході інтеграції в середовище здорових ровесників).
- Створення нових і розвиток діючих Центрів реабілітації дітей з обмеженими функціональними можливостями (модель психолого-педагогічної консультації з діагностичним підходом).
- Створення нових освітніх моделей для дітей з обмеженими можливостями (розроблені перші кроки у розробці моделі інтегрованого виховання і навчання дітей з відхиленнями у розвитку).
- Забезпечення належних умов для реалізації інклюзивної освіти з метою забезпечення загальної доступності освіти для всіх громадян, у тому числі й дітей з обмеженими можливостями [5].

Одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо соціальної підтримки дітей з обмеженими. Надання рівного доступу до якісної освіти протягом життя кожному громадянину незалежно від соціального становища, етнічної приналежності та віросповідання, безумовно, є актуальним для

України. Особливої гостроти ця проблема набуває в ранньому віці: рівний старт є запорукою успішного навчання дітей у школі, зокрема і з незаможних родин, та забезпечення підготовки висококваліфікованих кадрів. Згідно із Законом України «Про освіту» освіта є основою інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. І дійсно, у сучасному світі освіта виступає одним із способів соціалізації дитини, оскільки основним завданням освіти є підготовка маленької людини до повноцінного життя у суспільстві. Поряд з іншими особистими немайновими правами дітей, право на освіту є одним із найважливіших, оскільки формує і створює передумови розвитку особистості. Відповідно до ст. 53 Конституції України кожному гарантується право на освіту. У цьому контексті основним завданням держави є забезпечення доступності і безоплатності дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах; розвиток дошкільної, повної загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти, різних форм навчання; надання державних стипендій та пільг учням і студентам [1]. Однак, незважаючи на те, що всі є рівними у своїх правах і повинні користуватися ними без обмежень, певній категорії осіб держава не може повною мірою забезпечити реалізацію цих прав.

Список використаних джерел:

1. А.О. Агабабян, Освіта людей з особливими потребами: нормативно-правовий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [-http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/6/02.pdf](http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/6/02.pdf).
2. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. У двох частинах. – К., 1998. 214 с.
3. Скуратівський В.А. Соціальна політика – як суспільний феномен і вид практичної діяльності. // Вісник УАДУ при Президентові України. – 2005. – №1 ст. 130–147.
4. Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : закон України від 21.06.2001 No 2558-III. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.
5. Про становлення інвалідів України та основи державної політики щодо вирішення проблем громадян з особливими потребами: Державна доповідь. – К.: Соцінформ, 2002. – ст.160.
6. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/>.